

Lezing door Ds. H. van Osenbruggen, gehouden in de Oud-Baptiste Gemeente, Boylestraat 51, 's-Gravenhage, op Donderdagavond 22 April 1948. Voorgelezen: Kol. 2.

ER IS GEEN GOD !

Dat is te erg, dat moet verboden worden, het is ongehoord, wanneer het door een Bolschewist of door een lid van de loge "Dagereaad" geheeten, was gezegd, maar nu, nu wordt het door een dominee gezegd, en wel door een dominee die zich orthodox pleegt te noemen, waar haalt zulk één de treurige moed vandaan, om te zeggen of te schrijven in een courant, ook alweer een Christelijke courant "Er is geen God"? Zulk een dominee moest afgezet worden door een synode of door de regeering; men moest het niet toestaan, dat zulk een predikant de gelegenheid krijgt iets dergelijks te zeggen. Dat het modernisme zooiets zegt, dat kan, en dat er van de preekstoel hier en daar beweerd wordt, dat Jezus (Yeshua) niet de Zoon van God, maar een heel gewoon mensch is, een profeet, een voorbeeld, een volksleider, en dat Jezus (Yeshua) ook niet is opgestaan uit de dooden, maar dat de sluier die zich legerde op de harten der volgelingen, dat die donkere sluier na 3 dagen weer werd weggenomen, en Jezus (Yeshua) weer verrees als een glansrijk beeld in de harten der apostelen, dat is wel erg, dat het modernisme dat zegt, maar dat er nu gezegd wordt "Er is geen God", en dat er bij gezegd wordt dat het in de Bijbel staat, dat gaat alle perken te buiten. Of is die dominee soms de weg opgegaan van een vroegere collega, die ook van godsdienst leeraar Godontkenner, atheïst is geworden? Ziehier allerlei vragen, duistere vragen: dat die dominee behoort tot een secte, die overal tegengesproken wordt (Hand.28:22), dat is bekend; maar dat hij nu ook al vertelt, dat er geen God is, dat is wel vreeselijk, en dat hij dat nu ook nog Bijbels wil verklaren! Nu ja, laten wij maar eens hooren, wat die dominee te zeggen heeft. Inderdaad staat er in de Bijbel geschreven: "Er is geen God"; doch wat er geschreven staat vóór die 4 woorden in Psalm 14, daar komen wij straks nog wel even op terug. Inderdaad, er is een zekere categorie menschen, die onder alle omstandigheden beweren: er is geen God, geen levende, reële werkelijke, persoonlijke God, deze menschen, zij noemen zich atheïsten, d.w.z. Godloochenaars, lieden, die op bepaalde gronden willen aantonen, hetzij wetenschappelijk, of niet wetenschappelijk, dat er in het geheel niet een Wezen bestaat, uit Wien, door Wien, en tot Wien alle dingen zijn, de zienlijke en de onzienlijke dingen zijn niet door Hem geschapen, het kan niet bestaan, dat er een persoonlijke Macht zou zijn, die in staat zou zijn, het heelal met zijn attributen te scheppen, en te besturen. Wanneer er ergens beweerd wordt: er is inderdaad een scheppende Macht in het heelal, dan komen de z.g. atheïsten, gelijk hoogverlichte, met een air, dat vele menschen intimideert: "Och, wat jullie God noemt, dat noemen wij natuur", en zij zetten een zeer hooge borst op, en daarmee is alles van de baan. Dus: "er is geen God", maar wel een natuur, zooals de atheïsten het in het algemeen zeggen. Of de atheïsten, die jongleurs met het woord natuur, of zij weten, wat dat beteekent, staat nog te bezien, anders zouden zij het misschien niet zoo gebruiken! Geboren wordend, ben ik geboren (of voortgekomen) uit de natuur. *Nasci natus sum naturae*, dit is de geheele zin, waaruit men het woord natuur heeft genomen, om alzoo het Godsbestaan te willen ontkennen, in het Hollandsch beteekent het: hetgeen geboren wordt, en een geboren iets moet toch een maker hebben gehad; het zou toch dwaas zijn, om te willen beweren, dat een kind is geboren, maar dat toch dat kind geen vader geen maker geen schepper had. Anderen, ook gesierd met de ridderorde van het atheïsme beweren, dat in het gebed van Multatuli meer dan duidelijk aangetoond wordt, dat er geen scheppersche Almacht het heelal bestuurt, en het nog minder heeft voortgebracht, want aan het slot van dat z.g. gebed staat te lezen: O God, er is geen God! De aanhangers van Multatuli beginnen van achteren te lezen, althans op dat achterste, op dat laatste woord, wordt door hen de klemtoon gelegd, doch de nuchtere geloovigen, die volgens de theorieën der atheïsten, arme, onverlichte stumpers zijn, zij vangen aan van voren te lezen, en wat staat er zoo

opmerkelijk in dat zelfde gebed?: “Ik weet niet, of wij zijn geschapen met een doel. Of maar bij toeval daar zijn. Ook niet of een God, Of ... Goden, zich vermaken met ons leed, en schimpen, op de onvolkomenheid van ons bestaan”. Het is toch wel een beetje onbegrijpbaar, wanneer een leeraar, een meester, zegt: “Ik weet niet”. Multatuli kan dat tot zijn volgelingen zeggen. In het gewone, in het dagelijksche leven ben ik ervan overtuigd, dat geen enkele atheïst, volgeling van een atheïst, volgeling van een meester zou willen worden, van een meester die zeide: het spijt mij wel, maar ik ga jullie iets leeren, waarvan ik bij voorbaat zeg: ik weet niet! Ik veronderstel dat zulk een leraar in den tegenwoordige tijd weinig aanhangers zou hebben; maar op godsdienstig gebied neemt men het zoo nauw niet, daar gaat dat wel, het doel heiligt de middelen. Wederom anderen, zij beweren: alles wat nu is, vindt zijn oorsprong in het protoplasma, de aarde was eerst een gloeiende bol, die koelde langzamerhand af, zoodat de buitenkant verstoffelijkte en er een dampkring ontstond, die dampkring, die zich vormde, was het protoplasma, het beginsel van alle leven, door een lange rij van jaren, door splitsing en evolutie is alles geworden, wat nu is, vanaf het éncellige, tot den mensch toe, als hoogste natuuropenbaring. Ja, die redeneering schijnt heel aardig, maar er is een maar aan verbonden: de wetenschap, waarop de heeren atheïsten zich steeds beroepen, leert ons: uit niets komt niets, nul maal nul blijft nul. (Pred. 1:15b). Democritus ± 2000 jaar geleden, heeft dat alreeds gezegd in zijn wetenschappelijke gezegden. Waar dat protoplasma zoo opeens vandaan komt, hetwelk de atheïsten beweren, dat de grondoorzaak van alle leven is, dat weten wij niet, hier ontbreekt ons de schakel. Wederom anderen meenen, dat de mens niet stamt uit de hand van God: neen, de menschen stammen af van één of andere apensoort, de z.g. pithecanthropus erectus. Het is toch wel zeer naïef van dezulken, die zich noemen atheïsten, dat zij op grond van gevonden beenderen van één of ander wezen, laat het zijn van een aap, dat zij op die grond trachten het Godsbestaan te loochenen. En overigens is het hun goed recht, behoorende bij de aanhangers van de evolutieleer, te gelooven dat hun voorouders in boomen klauterden en zich daar vermaakten op apenwijze. Doch dit weet ik wel, dat niemand, niemand in deze wereld zich behoeft te schamen voor ouders of voorouders. Ik geloof dat u zich net zoo min schaamt als wij voor Uw voorouders. Doch u zoudt zeer raar opkijken, hoe een evolutionist zich boos zou maken indien u tot hem zoudt zeggen, dat zijn lagere broeders of zusters, zijn verre familieleden, zich best amuseeren in één of andere dierentuin; dan willen zij die bloedverwantschap niet erkennen, en dat zij daar dingen doen, een aap waardig. Het is toch waar, de evolutieleer, zij wil staven dat het hogere zich uit het lagere heeft ontwikkeld; uit het oerslijm, zeggen zij, ontstonden de delfstoffen, en daaruit ontwikkelde zich het plantenleven, en uit het plantenleven het dierenleven, en uit het dierenleven evolueerde de mensch. Zou het kunnen zijn, dat misschien een aap genoeg kreeg van zijn klauterpartijen in de boomen en zich wilde ontwikkelen tot een mensch? Dan is dat inderdaad een geweldige prestatie, waar wij eerbied voor mogen hebben. Dat dit de dwaaste fantasie is, die in het brein van een normaal denkend mensch is opgekomen, behoeft geen betoog; want ik ben ervan verzekerd, dat de allervlugste volgelingen van Darwin, Huxley of Haeckel toch wel niet zo sterk in hun theorieën gelooven, dat zij ergens steenen gaan poten, om na lange jaren daar aardappelen te oogsten. Ook heeft nog nooit iemand gezien, dat een distel zich heeft geëvolueerd tot een stekelvarken, of een egel degenereerde tot een cactus. Wanneer het eene waar is, dan moet ook het andere waar zijn, en van een generatio spontanea is nog nooit en nimmer één enkel spoor op aarde ontdekt. Büchner, de mensch van de leer van kracht en stof zegt: (hij is de ergste materialist, die ooit heeft bestaan). “Over het ontstaan van het leven heeft nog niemand iets anders gebracht dan veronderstellingen en hypothesen” Ik citeer een paar regels uit het boek, “Vanwaar” van Ds. F.J. Voorthuis: “ De aanhangers der evolutie-theorie maken vooral ophef van de gelijkenis tusschen een aap en een mensch, beiden, zoo zeggen de evolutionisten, beiden, en mensch en aap hebben 2 armen en 2 beenen. Ja, dat is inderdaad zoo. Reeds dadelijk treft het den ernstigen beschouwer, dat bij den mensch de

armen gewoonlijk korter zijn dan de beenen, bij een aap is dat precies andersom. De aap heeft onder en boven een soort hand, vandaar dat men hem een vierhandig dier noemt. Maar laten wij even dieper hierop ingaan, en de handen van een mensch vergelijken met de klauwen, grijpklauwen van een aap. Welk een oneindig verschil, alhoewel beiden kunststukken zijn van den Goddelijke Schepper, beiden beantwoorden tenvolle aan het doel, waarvoor zij geschapen zijn, maar en mensch en aap zij moeten blijven, wat zij zijn, onderscheidelijk een menschenhand en een apenhand. Zelfs de hand van den allerbrutststen mensch op aarde, blijft een grooter kunstwerk dan den grijphand van één of anderen aap. Is de menschenhand niet de uitvoerder, de bewerkende macht van den menschelijken geest? Denkt u slechts aan de vinger-taal der doofstommen, wat drukken zij met hun handen niet alzoo uit, met hun vingers spreken de doofstommen, wat daar in hun omgaat. De houding van het lichaam van mensch en aap is ook zeer verschillend; de mensch gaat rechtop en staat op zijn voeten, voor den aap is dat iets onmogelijks, omdat bij hem de wervelkolom van de achterzijde aan de schedel bevestigd is, terwijl het bij den mensch precies andersom is: de wervelkolom is bij den mensch zoodanig bevestigd, dat zij de evenwicht-houdende lijn is van het geheele wezen. Ook de schedel vertoont op zichzelf al reeds een zeer groot verschil; bij den mensch is de schedel min of meer bolvormig, bij den aap veel vlakker, de schedelruimte is bij den mensch veel grooter dan bij den aap, een verschil van $\pm 1000 \text{ cm}^3$. De mensch onderscheidt zich voorts van alle andere levende wezens door zijn amandelvormige oogen, die voorzien zijn van 2 ooghoeken, en daarom worden de oogen van een mensch waar op de wereld hij zich ook moge bevinden, spleetoogen genoemd; en alle andere schepselen in het geheele universum, ook de orang-oetan en de gorilla, zij hebben ronde oogen, waarvan de sclerotica, het oogwit, niet is te zien. Het spraakvermogen mist de aap geheel en al, een aap kan geen gearticuleerde geluiden voortbrengen. Nu ja, nu ja, zegt de atheïst, nu ja, werpt men ons, ouderwetsche geloovigen tegen, wij, die vasthouden aan het bestaan van God, maar een zuigeling van een mensch moet toch ook eerst leeren spreken! Ja, dat is inderdaad waar, ik zou het bijna vergeten, dat ook een menschenkind moet leeren spreken; maar, maar, de voorstanders van de evolutieleer, en of zij ongeletterd of professor zijn, dat doet niets ter zake, zij kunnen al hun begaafdheid, al hun geduld toepassen op een jonge aap, om dien aap te leeren spreken, zoals men een menschenzuigeling leert spreken, hun succes, dat der atheïsten en evolutionisten, hun succes, om een aap te leeren spreken zal naar alle waarschijnlijkheid, niet heel schitterend zijn. De aap, al is hij of zij nu nog zoo aapachtig-intelligent, een aap zal nooit en nimmer vermogen te spreken, zooals een mensch spreekt. Een zeer belangrijk verschil tusschen mensch en dier in het algemeen is ook het Godsbegrip. Een dier heeft geen godsdienst, een dier heeft ook niet het allerminste verlangen naar hemelsche en geestelijke en bovennatuurlijke dingen; geestelijk leven is bij een dier geheel en al uitgesloten. Met den mensch is dit echter geheel anders; waar gij ook komt op de aardbodem, hetzij bij de allerbeschaafdste cultuurmenschen of bij de alleronbeschaafdste natuurmenschen, overal vindt u het geloof aan een Almacht, aan God, of aan Goden, maar nog nergens op aarde heeft men een stam, een kaste aangetroffen zonder godsdienst. Doch bij dieren is dit niet het geval, nog nergens, maar dan ook nergens, op aarde heeft men een groep dieren gezien, in een godsdienstige devotie, nog nooit en nimmer heeft men een dier gezien in godsdienstige aanbidding, nog nooit heeft men dieren gezien, die opgingen naar één of andere dierenkapel. Nogmaals zeg ik, en verstaat mij toch goed, ik weet niet, of er hedenavond een evolutionist of atheïst onder ons is, het is te hopen van niet, en toch zeg ik, als iemand gelooft, dat zijn voorouders als apen in de boomen zijn geklommen, dan willen wij als geloovigen, die vasthouden aan God, niet onbescheiden zijn, en ons niet mengen in de familie-aangelegenheden van een ander mits dat zij ons ook niet in hun verwantschap gaan opnemen, daartoe hebben wij niet de allerminste lust, het spreekwoord zegt dan: soort zoekt soort. De mensch, die iets niet begrijpt, is zeer spoedig geneigd te zeggen: dat bestaat niet. Door alle eeuwen heen heeft de sterveling zijn verstand gepijnigd, aangaande dat ééne, dat

centrale punt, om dat ééne, om dat te ontdekken, men heeft willen doordringen tot het middelste deel der hoogste hemelen, met hun telescopen hebben de stervelingen het heelal doorzocht, en de sterrebeelden heeft men gadeslagen, of er ook ergens een spoor te ontdekken viel van de onbewogen Beweger, onmeetbare afstanden heeft men berekend, machtige sterren heeft men gewogen, de loopbaan van de dierenriem heeft men al vele jaren geleden kunnen vaststellen, zonder dat er aan die berekeningen ook maar het minste haperde: biologen hebben met hun microscopen de kleinste bacteriën bestudeerd, chirurgen hebben levende wezens ontleed tot in de allerkleinste onderdelen, maar nog nimmer heeft iemand hier of elders den schepper kunnen ontdekken, en dientengevolge zegt de mensch: “er is geen God.” Dat de almachtige schepper boven alle ruimte, boven alle tijd en boven alle berekening staat, is voor de atheïsten een onbegrepen begrip, dat God, met alle eerbied gesproken, dat God tot nu toe nog nooit en nimmer voor de lens van een microscoop poseerde, is nog geen bewijs, dat Hij er niet is, dat Hij nog nooit zichtbaar is geworden voor het oog met een microscoop, is zeer goed aanneembaar. God is nu eenmaal geen mannequin, die zich om zijn uiterlijke vorm door menschen laat bewonderen; Hij, die in een gansch ontoegankelijk licht woont, zal nimmer door een glas, hoe helder geslepen, te bespeuren zijn. Wel spreekt men ook onder atheïsten van wetten in het heelal, en dat die wetten overal zijn te bespeuren, ieder aanvaardt ze, maar de Wetgever wil men niet erkennen, dat is ver beneden hun stand. Vroeger deed ik nog wel eens veel moeite, om een niet-geloovige te overtuigen, dat er wel ter dege een God bestaat, doch nu weet ik, wilt gij werkelijk het bewijs leveren, dat zulk een mensch dan zonder vooroordelen moet zijn, en in den regel laat dat onbevooroordeeld zijn zeer veel te wenschen over. Weet toch wel, dat datgene, wat buiten onze gezichtskring ligt, onbewijsbaar is, alle bewijzen voor het wel bestaan zijn gegrondvest op zekere axioma's die middellijk niet bewijsbaar zijn, doch indirect kan de mensch de zekerheid der ervaring verkrijgen, en die zekerheid der ervaring ligt bij alles ten grondslag; een levendige overtuiging berust op de grondslagen der ervaringen. Wij worden onmiddellijk en onwederstaanbaar dan pas van iets verzekerd, wanneer gij dat iets hebt beleefd in Uw binnenste; immers, in het wezen van een mensch ligt de instinctief levendige verzekering, die de grondslag vormt van alle ervaring, en die ervaringen hangen natuurlijk van de werkelijkheid af. En voor de mensch die naderbij treedt zonder ervaring, bestaat geen waarachtige kennis, in welke wetenschap ook, geen onomstootelijke zekerheid zonder innerlijke ervaring is in deze wereld mogelijk, want alles wat niet zichtbaar, alles wat niet meetbaar, alles wat niet weegbaar is, moet door innerlijke ervaring bevestigd worden; Wil men de werkelijkheid Gods niet grondeloos bevestigen, dan moet men van dezelve innerlijk aangeroerd worden; de instinctief sluimerende zekerheid, zij moet levendig gemaakt worden door een geestelijke aanschouwing, de verborgen oergrond van alle zijn treedt dan pas helderder, lichtender naar voren, als het Almachtige, dat achter alle verschijnselen staat, openbaar wordt, en naar voren treedt, als b.v. de onzichtbare God in den persoon van Christus tot den mensch nadert, dan vermag de mensch den Onzichtbare in het willen te aanvaarden, en door het willen aanvaarden zal de overtuiging niet achterblijven. Wanneer het willen aanvaarden niet aanwezig is, dan zal elke ervaring op een mislukking uitloopen. De geest van een mensch is te sensitief, dan dat hij zich door het verstand zou laten bedriegen, het gaat er niet om, of de mensch in de duizelingwekkende hoogten der speculaties opvaart met zijn gedachten, om te trachten, vandaar uit een reflex te krijgen van een zeker perspectief, God genaamd, neen, verstandelijk is het ten eenenmale onmogelijk om God te ervaren; wanneer men dat veronderstelt, dan vergaat het zulk een mensch als de man, die een horloge ter hand nam, en dat onderzocht, en tot de overtuiging kwam, omdat de horlogemaker niet in het uurwerk zat, dat hij niet bestond, dat het uurwerk uit zichzelf was ontstaan; zoo ook met den atheïst, omdat hij God niet aanschouwen kan in dat groote raderwerk der natuur, daarom zegt men: “Er is geen God”; al zou dan ook de gehele wereld het bestaan van God loochenen, al was geen enkel mensch op aarde meer, al was geen enkele engel in de hemel

meer geloovig aan God, daarom wordt God toch niet van Zijn centrale plaats weggevaagd, wanneer wezens niet meer in Hem wenschen te gelooven; al zegt ook de gehele wereld: Ik zie God niet; daarom wil het nog niet zeggen, dat Hij ook niet bestaat. Een armzalig gestumper is het van den mensch, om te meenen, met zijn kortzichtig verstand, DEN EEUWIGE te kunnen omvatten. Voor den Allerhoogste, voor God, den Schepper, speelt het inderdaad geen rol of men van Zijn bestaan overtuigd is, of niet, of men in elk grasspriet Zijn beeltenis ziet, of niet, zegt:

“Mij spreekt de blomme een tale,
Mij is het kruid beleefd;
Mij groet het altemale,
Dat God geschapen heeft”.

(Gezelle).

Of men in het anorganische en organische de oergrond wil aanschouwen, of gij Christus als een gewoon mensch, of als een God ziet, of gij gelooft in de onsterfelijkheid der ziel, of niet, dat is voor de reële werkelijkheid tamelijk onverschillig, zooiets vermeerdert of vermindert de waarde van den God niet; ook niet het allerminst doet het er aan toe of af, of men wel of niet gelooven wil; God is en blijft dezelfde, gisteren heden en tot in alle eeuwigheid, en zoiets te aanvaarden of niet te aanvaarden, heeft slechts een weinig waarde voor de wereld der gedachten, maar voor den geest speelt het geen rol; want een geestelijke waarde kan nooit en nimmer met het verstand worden bepaald; ja zelfs het persoonlijke leven heeft nog nooit en nimmer iemand van het bestaan van God kunnen overtuigen. Godsdienstige preparaten zijn in deze wereld te over te vinden, wanneer men maar van het ééne preparaat of het andere wil drinken, dan maakt gij in het oog der stervelingen direct een soort geestelijke promotie. Zoo zijn op de markt des levens vele vele van die geestelijke preparaten, U vindt er religieuze, atheïstische, Christelijke, Boedistische, Orthodoxe en vrijzinnige preparaten te kust en te keur en te koop. Vele menschen zijn er, die van deze elixers gedronken hebben, en die toch blijven, die zij zijn, levensloos, geestesloos; de daadzaak dezer preparaten is overal hetzelfde, n.l. het alleenzaligmakende, dat is het etiket, dat op al die leeringen geplakt is geworden. De mensch leeft onder de onmacht der theorieën, onder welke het goddelijke leven verkreupelt en verteert; de atheïsten in onze dagen, zij verbeelden zich, dat geen enkel normaal denkend mensch nog geloof kan hechten aan het geloof in een God; en wanneer er toch nog een geloof aanwezig is, dan is het een overblijfsel uit de dogmatische schoolvakken; zooals zij zeggen. Geloovigen hebben volgens de atheïsten een zekere afwijking in hun verstand, of in hun gemoed, zij worden gesuggereerd door een bepaalde illusie, zegt men. Inderdaad is het atheïsme tot in alle volkslagen doorgedrongen, maar wat heeft het atheïsme bereikt in deze wereld? Het gemoed der stervelingen kan mogelijk wel buiten God leven, doch het verstand des geestes dwingt ons, Hem te erkennen. Wat schenkt het atheïsme aan deze wereld? Weet u het, wat het atheïsme gegeven heeft aan de aarde? Neemt u Nietzsche in zijn allererbarmelijkste beklagelijkheid: hij is de allerfanatiekste en inconsekwenste atheïst, die ooit op aarde leefde, bij hem zult U vinden de loochening der Godheid, bij hem vindt U de naakste en brutaalste dogmatiekerij, en het atheïsme, dat dweept op een wonderlijke wijze met Nietzsche. Zooals wij dwepen met Christus, zoo dwepen zij met hem. Maar ik vraag hun: dweept men ook nu nog zoo geweldig met hem, na deze oorlog, die achter de rug ligt, nu de som van Nietzsche's lasterlijke taal verstoffelijkt is geworden in de gruweldaden, die bedreven zijn? Friedrich Nietzsche was een Duitsch dichter en wijsgeer, geboren 15 October 1844, hij stamde uit een predikantengeslacht, werd hoogleeraar te Basel op 25-jarige leeftijd, hij moest aftreden wegens een hersenaandoening, en leidde sindsdien een zwervend leven. In 1889 werd hij krankzinnig en in 1900 stierf Nietzsche. In de eerste periode van zijn leven ziet hij het wezen der cultuur in de kunst, in de volgende periode ziet hij het in de wetenschap, en tenslotte wil hij het zien in de veredeling van de mensch; en het laatste wordt zuiver naturalistisch opgevat,

n.l. de krachtmensch met zijn wil tot de alles overheersende macht, het blonde beest, de Uebermensch, is zijn ideaal ; alles wat kan dienen tot het verkrijgen dezer macht is geoorloofd, en zoo komt Nietzsche tot de Umwertung aller Werte. En hij wordt de allerfelste bestrijder van het Christendom, die ooit geleefd heeft op aarde. Het Christendom staat door zijn slavenmoraal de Herrenmoraal in de weg. Het Christendom wordt door Nietzsche een schandvlek, ja een onsterfelijke schandvlek der menschheid genoemd, en het moet uitgeroeid worden. Zijn werken: o.a. Also sprach Zarathustra, en Zur Genealogie der Moral, en Der Antichrist. Wanneer nu, zoo vragen wij ons als onwetende, onverlichte geloovigen af, zoo vragen wij aan zijn volgelingen, het Christendom een onsterfelijke schandvlek is, dan mogen wij aannemen, dat Nietzsche's leer de adeldom is, de mensch en ziel verheffende geboorte in deze eeuw, maar ik vraag: waarom klaptten de volgelingen van Nietzsche niet in hun handen, en waarom riepen zij niet met luider stem: Hoera! toen de nageboorte, de geestelijke kinderen, een paar jaar geleden, de grenzen van hun naburen vertrapten, en toen zij openbaarden, wat het atheïsme is, in gaskamers, in concentratiekampen, en in martelaarskampen; daar werd gezien, wat het resultaat is van zijn leer: de atheïst bij uitnemendheid. Wanneer het Christendom een onsterfelijke schandvlek is, wat moet dan wel het blonde beest zijn? Het atheïsme, wij hebben het allen ervaren in deze wereld, waartoe het in staat is. Het overlijden van Nietzsche, dat is iets zeer vreeselijks, dat is iets zeer ontzettends geweest. Gij moogt blij zijn, dat gij bij dat sterfbed niet hebt gestaan. De dood van een godloochenaar zal steeds iets ontzettends zijn, zooals het in voorgaande dagen was, en ook heden is. Een stoïcijn zal wellicht in staat zijn, de dood onverstoortbaar in het oog te zien, b.v. een Socrates, die de gifbeker lachend opnam, om zich in het onvermijdelijke te schikken. Doch zalig sterven kan alleen een ware Christen. Niemand zal toch zeggen, dat het sterven van een andere godloochenaar, b.v. Voltaire, niemand zal toch zeggen, dat de mensch welgelukzalig is, die als Voltaire sterft. Weet gij, hoe Voltaire de eeuwigheid ingegaan is? Kent U zijn einde? Hebt U van hem gelezen? Denkt eens aan de verschrikkelijke onrust, waarmede die vrijdenker het tijdelijke met het eeuwige verwisselde; in zijn doodsangst riep hij uit: de menschen zijn een troep ellendelingen, even misdadig, even ongelukkig als ik ben. O, was ik maar nooit en nimmer geboren, dan had ik dit niet moeten meemaken! De verpleegster, Jeanne geheeten, die tot het einde toe aan zijn sterfbed stond, zeide, dat zij voor al het geld van de wereld nooit meer een godloochenaar op zijn sterfbed zou willen verplegen, om zulk één te zien sterven. Het verschrikkelijke einde van Voltaire is nooit meer uit het gedachtenleven van die verpleegster Jeanne geweest. Dr. Pfenningdorf schrijft: Voltaire stierf als een lafaard, zoodat zijn beste vrienden zich voor hem schaamden, en de lijfarts, die hem behandelde schreef: furii agitatus, mortuus est, door furien gejaagd, is hij gestorven, en de eeuwigheid ingegaan. (Pfenningdorf, Christus in het Geestesleven, pag. 159). Het atheïsme zegt: de wetenschap heeft uitgewezen, dat God niet bestaat. Ik zeg U, dit gezegde is exemplarische onzin, van de eerste tot de laatste letters. Doch laat men dan die wetenschap noemen, die onomstootelijk aantoonde: "er is geen God", geen enkele atheïst, geen enkele evolutionist vermag dit te doen, want God staat boven de grenzen van alle naspeuringen en onderzoekingen. Er is in de geheele wereld in geen enkele wetenschap, ook maar één eenig bewijs aan te halen, dat er geen God bestaat, want alles wat men tegen Zijn levendige werkelijkheid aanvoert uit de observatie der natuur of uit de geschiedenis der menschheid, nooit of nimmer is er ook nog maar iets steekhoudends aangevoerd of aangetoond, dat God niet bestaat. Koopt U alle lectuur, gebaseerd op atheïstische grondslag, laat deze geschriften trachten U te overtuigen, overal ontmoet gij de grootst mogelijke tegenstrijdigheden, de grootst mogelijke dwaasheden. Met al het atheïstische gebazel wordt niet God weggevaagd, doch wel de dwaasheid van hunlieder denken aangetoond. Al zal het atheïsme ook nog zoo veel begripsbeelden van God vermorzelen, men haalt enkel en alleen afgodsbeelden nederwaarts, die menschen zich gevormd hebben; en die in de hemel wonen, lachen over de menschenlijke onzinnigheid. Mochten toch eens de atheïsten inzien, dat

zij niets anders doen, dan strijd voeren tegen afgodsbeelden, en al de atheïsten moeten in hun doen en in hun laten God dienen, evenals de duivelen. Want de Heer onze God heeft gezegd: “Gij zult geen beeld noch gelijkenis maken van God, gij zult U niet buigen voor dezelve, noch hen aanbidden”. Dat geldt niet alleen van steenen of houten beelden, maar bovenal van begripsbeelden. Verstaan dan de atheïsten niet, dat zij onbewust werkers van God zijn, om al het ongoddelijke gedoe op aarde, wat betreft Gods begrip, weg te dragen? Zoals een vuilnismannet alle rommel, alle onbruikbare goed weghaalt, zoo halen de atheïsten ook alle godsdienstige rommel weg, opdat het Eene algenoegzame overblijft, opdat straks door alle werelden, en over alle werelden heen, zal klinken, ook door de mond der atheïsten: “De Heer is God en niemand meer!” “De dwaas zegt in zijn hart: Er is geen God.” Het zijn toch niet allemaal boerenjongens, die volkomen gelooven, op grond van innerlijke, zoowel als uiterlijke ervaring, dat er wel een God is. Copernicus was toch ook niet de eerste de beste krullejongen, en die zeide vol bewondering voor de werken Gods: “Wie zou niet, wanneer hij Uw werken, o almachtige Schepper, gadeslaat, wie zou niet, wanneer hij de heerlijke ordening van het heelal ziet, in vervoering komen voor den Schepper van het heelal, in hetwelk de hoogste gelukzaligheid ligt, en al het goede zich zal weerspiegelen.” Een andere sterrenkundige, ook geen analpha-beet, Kepler, zeide: “Vader des lichts, die door het licht der natuur het verlangen in ons wekt naar het eeuwige licht Uwer genade, om ons tot licht Uwer heerlijkheid te brengen, ik dank U, Schepper en Heer, voor alle vreugde, die ik van U genoten heb in verdrukking.” En Newton zegt: “Het bewonderenswaardige stelsel van zon, planeten en sterren, kan slechts komen door de heerschappij en raadselslag van een Alwijs en Almachtig Wezen.” Spurgeon zegt: “Wanneer ik menschen hoor zeggen, dat zij God niet kunnen vinden, dan ben ik verbaasd; voor mij is het onmogelijk om Hem niet te vinden. Waar is God? Zeg mij liever, waar God niet is! Niet met de zintuigen des verstands, doch met oog des geloofs vermogen wij den Allerhoogste te aanschouwen.” Een van de allergrootste autoriteiten op dit gebied der kennis en wetenschap zeide: “De hemelen vertellen Gods eer, en het uitspansel verkondigt Zijner handen werk”. En wanneer iemand Gods grootheid, Gods majesteitelijkheid, Gods macht aanschouwde, in het universum, dan boog zulk een ziel ter aarde, en aanbad in de geheiligde stilte van de tempel der natuur, en riep uit: “Er is geen God, zegt de dwaas!.